

B.A. Part-I (Semester-I) Examination
PERSIAN LITERATURE
(Optional)
(Literature of Classical Language)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

- یادداشت : (۱) ہمہ سوالات لازمند۔
(۲) پاسخ ہا بزبان فارسی یا اردو یا انگلیسی بنویسید۔

سوال نمبر ۱۔ دوتا از اقتباس ہاے زیر را توضیح بدہید :

16

(الف) چون نزدیک یک دیگر رسیدند و ہم بر حرب قرار گرفت، شعی کہ روز آن مصاف مقرر بود آن پادشاہ ہمہ شب نمازی کرد۔ یکی از ارکان دولت گفت: این زمان، بیاسای کہ فردا روز مصاف است۔ گفت من امشب کار خدای کنم و فردا کار من کار خدا است۔ ہر چه خواہد کند۔ مرا بہ آن بیج کاری نیست؛ و در آن بیج گونه اختیاری نہ۔ گفت: پس تہیہ اسباب حرب کن و معرکہ قتال را آمادہ باش۔ گفت: زرہ تو کل پوشیدہ ام و کار خود بہ وکیل لطف حق باز گذاشتہ۔

(ب) پس روی بہ اعرابی کرد کہ یا وجہ العرب، تحفہ ای زیبا و تہرکی پسندیدہ آورده ای۔ حاجت تو چیست و چہ عاداری؟ گفت: یا خلیفہ المسلمین، مردم من از فاقہ و بے نوایی در معرض تلف اند۔ امید بہ فضل خدا دارم و بہ کرم تو۔ خلیفہ فرمود تا ہزار دینار حاضر کردند۔ گفت: ای اعرابی، این زر با بگیر و از ہمین جا باز گرد و روی بہ وطن خود نہ۔ اعرابی زر گرفت و فی الفور باز گشت۔ یکی از خواص پرسید کہ حکمت در این چہ کہ از این آب کسیر انچنانیدی و اعرابی را از ہمین موضع باز گردانیدی؟۔

(ج) چوپان تو انگری کہ گوسفندان بسیار داشت با خانوادہ خود از بیابانہای گذشت و ہر جا آب و گیاہی می دید دو ہفتہ ای می ماند و پس از آن گلہ را بر اے چرا بہ جای دیگری برد۔ از قضا آن روز با گذارش بہ آن بیابا افتاد۔ دختر زیبای چوپان بہ جستجوی آب روان شد و بہ خانہ باز گرد و از دور نالہ ای شنید۔ بر اثر نالہ رفت۔ ناگہان جوانی را دید تا ہینا کہ بر خاک افتادہ است و از درد و تشنگی می تالد و خدا را می خواند۔

سوال نمبر ۲۔ (الف) چہارتا از بیت ہای زیر را شرح بدہید۔

8

(۱) در کار غم شد سوریم بے پردہ شد مستوریم
تلخت عیش از دوریم شکر فشان من کجا

(۲) درخت دہر سرتا پایے خارا است
تو گل جویی و او اصلاً ندارد

(۳) ز چشمست کو بدل تخم و فاریخت

مرا در سینه می ریزد ستانها

(۴) کسی که اینجا مربع می نشیند

در ایوان مثنی جاندارد

(۵) شمی کردم به بستان ناله درد

ربا کردند مرغان آشیانها

(۶) من جور آن نامهربان دارم ز خاموشی نهان

او هم نیارد بر زبان گویی زبان من کجا

(۷) جهان از مردی با مرد مان را

نویدی می دهد انقا ندارد

8

(ب) یکی از بندهای شعر زیر را ترجمه کنید.

۱- در دست بانوای به نخی گفت سوزنی
ما می رویم تا که بدوزیم پاره ای
خندید رخ که ماهمه جا با تو هم رقیم
هر پارگی به دست من می شود درست

۲- آن قصه شنیدید که در باغ یکی روز
آزمن نه دگر رخ و بنی ماند و نه شانی
این با که توان گفت که در عین بلندی
گفتش تبر آهسته که جرم تو همین بس

۳- ای مرغ سدره در طیران ابد بمان
آهوی عصمت از بگر یزد ز عیدگاه
گر ناگهت بروی هوس دیده و اشود
تا میز بانیت نکشد در شمر غرور

منشین بخاک طوبی و افس مکان نخواه
گیرایی از کمند و شتاب از عنان نخواه
بهر خراش تیزی نوک سنان نخواه
تجا بطرف سفره نشین میهمان نخواه

سوال نمبر ۳۔ جاہای خالی را پر کنید۔

16

- ۱۔ نے شاعروں کو فارسی میں شعر گوئی کی ترغیب دی۔ (یعقوب بن لیث، امیر نصر بن احمد، محمود غزنوی)
- ۲۔ سبک شناسی کی تصنیف ہے۔ (سہراب سپہری، ملک الشعراء، امیر حسین آریان پور)
- ۳۔ سبک خراسانی میں الفاظ کے غیر ضروری استعمال کا رجحان کم ملتا ہے۔ (فارسی، عربی، فرانسیسی)
- ۴۔ رودکی کو کے خطاب سے نوازا گیا۔ (سلطان شاعران، ملک الشعراء، استاد شاعران)
- ۵۔ سبک خراسانی میں کا مزاج غالب ہے۔ (آرام طلبی، جنگ بازی، غم گینی)
- ۶۔ حکیم فردوسی میں پیدا ہوئے۔ (۴۲۹ھ، ۵۲۹ھ، ۳۲۹ھ)
- ۷۔ مسعود سعد سلمان قصیدے اور کا بلند پایہ شاعر گذرا ہے۔ (غزل، رباعی، حبشیات)
- ۸۔ کو ایران کا سب سے بڑا صوفی شاعر کہا جاتا ہے۔ (حکیم سنائی، انوری ایبوردی، عنصری)

سوال نمبر ۴۔ (الف) یکی از اقتباس های زیر را ترجمه کنید۔

8

(۱) پیش قاضی رستم و سلام کردم و پیش او پنجم و نهم گفتم کہ: ”من فلانم پسر فلاں، حج کردم و غزا کردم و مرار پنجم رسید و ہر چہ با خود بردہ بودم از دست برفت و بر این عالم کہ می بینی و بہ یک جبہ زر قادر نیستم و مراد بان دو آفتابہ زر کہ نزد تو نہادہ ام حاجت است۔“ قاضی از اندک و بسیار مرا بیچ جواب نداد، و بدان رہ نشد کہ تو چہ می گویی؟ برخاست و بہ حجرہ شد۔ من دل شکستہ باز گشتم و از بد حالی و برہنگی کہ بودم از شرم نہ بہ خانہ خودی تو انستم شدن و نہ بہ خانہ خویشان و دوستان۔

(۲) چون بر این حدیث دو ماہی بر آمد قاضی نیز اثر خداوند ز بہ بیچ جائے ندید گفت: ”بیست ہزار دینار بر دم و لیکن یک سال دیگر صبر کنم کہ خبر مرگ وی از کسی بشنوم کہ بر آن حال کہ من اورا دیدم خود زود میرد۔“ چون بر این سخن دومہ بگذشت روزی بہ وقت قیلولہ عضد الدولہ کس فرستاد و قاضی را خواند و با او خلوت کرد و گفت: ”ایہا القاضی دانی ترا بہ چہ رنجہ کردم؟“ گفت: ”پادشاہ بہتر داند۔“ گفت: ”عاقبت اندیش گشتہ ام و از این تفکر و سودا خواب از چشمہای من بر رمیدہ است کہ بدین دنیا و مملکت دنیا معولی نمی بینم۔ و بر بقای زندگانی بیچ اعتمادی نیست۔“

(ب) یک تا از سوالات زیر را پاسخ بنویسید۔

8

- (۱) پادشاہ عضد الدولہ خیانت قاضی را بطور آشکارا کرد؟
- (۲) جو انمرد بہ دو آفتابہ زر بطور بازیافت؟ مفصل بنویسید۔

سوال نمبر ۵۔ (الف) چہارتا مضارع از مضارع زیر را بنویسید۔

2

(۱)	رفتن	(۲)	آمدن	(۳)	بردن
(۴)	دמידن	(۵)	کردن	(۶)	خفتن

2

(ب) بزبان فارسی ترجمہ بنکند۔

(۱)	میرے والد	(۲)	احمد کی کتاب

12

(ج) گردان بنکند و ترجمہ بنویسید۔

(۱)	زمانہ ماضی مطلق معروف مثبت (آمدن)
(۲)	زمانہ ماضی قریب معروف مثبت (رفتن)
(۳)	زمانہ ماضی استمراری معروف مثبت (خوردن)
(۴)	زمانہ ماضی بعید معروف مثبت (نوشتن)